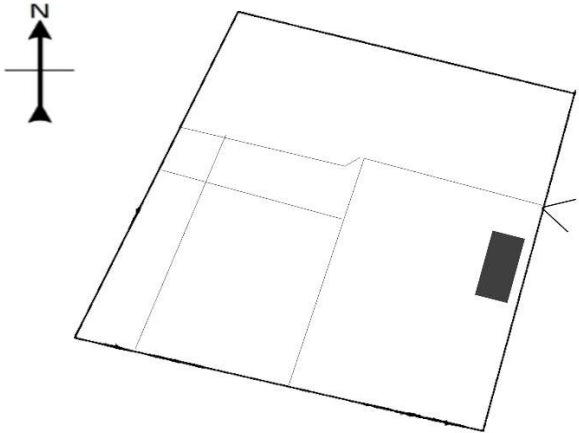

Rodzaj obiektu¹	Nazwa obiektu		Miejscowość	
GROBY ZBIOROWE / KWATERA	GROBY POWSTAŃCÓW WIELKOPOLSKICH		NOWA WIEŚ ZBĄSKA	
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria	powstanie wielkopolskie 1918-1919		
			Adres województwo / powiat / gmina	WIELKOPOLSKIE / NOWOTOMYSKI / ZBĄSZYŃ
			ulica / lokalizacja opisowa	Nowa Wieś Zbąska, północny kraniec wsi, przy drodze do Nądni
			Właściciel / zarządca terenu / działka nr	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Piotra w Okowach w Chobienicach, Chobienice 142 / 301506_5.0006.386
			Kwaterna, rząd / ewent. lokalizacja opisowa	Po lewej stronie od wejścia na cmentarz parafialny. GPS: 52°12'01.0"N 15°53'09.5"E (52.200279, 15.885978)
			Podstawowa informacja o pochowanych	POWSTAŃCY WIELKOPOLSCY - 57 powstańców poległych w dniach 15–18 lutego 1919 r. w walkach o linię Obry.
			Datowanie	1927 / obecne urządzenie – 2017 r.
			Forma ochrony	GRÓB WOJENNY
			Wymiary (szer., głęb., wys.)	powierzchnia obiektu ok. 193,2 m ²
			Material	Piaskowiec, granit, kostka granitowa

Szkic sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje	
		<p>Centralną część obiektu stanowi pomnik wykonany z piaskowca formie obelisku z krzyżem na szczycie, posadowionego na prostokątnej podstawie (szerokość skrajna pomnika 440 cm). W środkowej części obelisku umieszczono tablicę inskrypcyjną (117 cm x 71 cm) z wykazem osób pochowanych. Nieco wyżej inskrypcja ryta o treści: <i>Cześć / Bohaterom / powstania / w roku 1918 / 1919.</i> oraz płaskorzeźba liścia laurowego. Na tylnej ścianie pomnika niewielka inskrypcja o treści <i>Rogoża</i></p> <p>Przed pomnikiem znajduje się 6 mogił zbiorowych rozmieszczonych po prawej i lewej stronie monumentu. Mogiły po prawej w rzędzie 1 i 2 licząc od ogrodzenia cmentarza o wymiarach [szer. x dł. x wys.] 7,7 m x 2,15 m x 21 cm; po lewej stronie w rzędzie 1 i 2: 6,6 m x 2,15 m x 21 cm. Mogiły w rzędzie 3 po prawej i lewej stronie: 5,5 m x 2,15 m x 21 cm.</p> <p>Na każdym grobie zbiorowym umieszczono okrągłą granitową tablicę z wygrawerowanym Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym. Na grobach w pierwszym rzędzie dodatkowa inskrypcja o treści: „<i>WASZA KREW ZA NASZĄ WOLNOŚĆ</i>”</p> <p>Pomiędzy mogiłami i pomnikiem kostka granitowa.</p> <p>W obrębie kwatery znajduje się niewielka metalowa tabliczka z inskrypcją: <i>INICJATOREM ODOWIENIA MOGIŁ / POWSTAŃCÓW WIELKOPOLSKICH / JEST / STOWARZYSZENIE PATRIOTYCZNY ZBĄSZYŃ / 2017 ROK</i></p> <p>Inskrypcja z wykazem osób – strona 3.</p>	
Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie	Bibliografia	Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.	
<p>Stan bardzo dobry (maj 2026 r.).</p> <p>Odnowienia wymagają okazjonalne inskrypcje na grobach w pierwszym rzędzie, które uległy wypłukaniu.</p> <p>Obiekt wyremontowany w 2017 r. Pierwotne groby zbiorowe oznaczone kamiennymi krawężnikami zastąpiono pomnikami granitowymi. Całość obiektu wyłożono kostką brukową.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. W. Olszewski, Ł. Jastrząb „Lista strat Powstania Wielkopolskiego od 27 grudnia 1918 roku do 8 marca 1920 roku”, Koszalin 2009, s. 2. P. Anders „Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego”, Poznań 2010, s. 3. Marian Springer, „CHOBIEŃCIE ZARYS DZIEJÓW”, Wolsztyn 2001, str. 143,144 4. Z. Matuszewski, „Upamiętnienie Powstańców Wielkopolskich w mieście i gminie Zbąszyń.” Internetowy Kantor Wydawniczy Muzeum Regionalnego Ziemi Zbąszyńskiej i Regionu Kozła w Zbąszyniu, „Szkice Zbąszyńskie” - luty 2010, http://www.zck.org.pl/archiwum/opracowania/matuszewski.pdf (XI.2018). 5. Orędownik Grodziski 1927.06.29 R.9 Nr 51 str. 2. 6. Archiwum WUW, karta ewidencyjna z 2019 r., aut. Adam S. Kaczmarek. 7. Porozumienie w sprawie powierzenia obowiązku utrzymania i remontu grobów i cmentarzy wojennych (Dz. U. WW. z 2017 r., poz. 3965). 	<p>Powstańców w tym miejscu pochowano kilka lat przed wystawieniem pomnika. Po ustaleniu granicy państwa, przystąpiono latem 1920 r. do ekshumacji zwłok powstańców z tymczasowych mogił w rejonie walk pod Grójcem Wielkim i Nową Wsią Zbąską. W 1927 r., z inicjatywy i fundacji Towarzystwa Powstańców i Wojaków im. płk. hr. Ignacego Mielżyńskiego w Stefanowie, wzniesiono zachowany do dziś pomnik. Projekt przygotował Nikodem Rogoża ze Zbąszynia, który był także wykonawcą. Uroczystość odsłonięcia i poświęcenie pomnika odbyła się 3 VII 1927 r. Przewodniczącym Komitetu Honorowego uroczystości był wojewoda poznański Adolf Bniński Jednym z najbardziej znanych powstańczych dowódców, którzy zginęli w boju, był ppor. Edmund Kraus, pochowany w N. Wsi Zbąskiej.</p>	
	<p>Załączniki</p> <p>Zdjęcia w wersji cyfrowej z dnia 13.05.2026 r.</p> <p>Załącznik nr 1 – wykaz pochowanych.</p>		
Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis):	Bartosz Biegała, 14.05.2026 r.		

INSKRYPCJA Z WYKAZEM OSÓB:

Tu spoczywają zwłoki 58 poległych powstańców. Ś.P.		
PPor. Krause Edmund	Szer. Jakś Wincenty	Szer. Piechowiak Marcin
PPor. Mann Korneljusz	Szer. Kinar Władysław	Szer. Piątek Bartłomiej
Sier. Kominowski Władysław	Szer. Kozłowski Stanisław	Szer. Rosyn Józef
Sier. Klemenczak Bartłomiej	Szer. Laskowski Andrzej	Szer. Szymlet Stanisław
Kapr. Mikołajewski Leon	Szer. Molicki Franciszek	Szer. Szłofrok Władysław
Szer. Bartkowiak Leon	Szer. Mikulski	Szer. Szymański Jan
Szer. Borzyński Bernard	Szer. Mendelewski Tadeusz	Szer. Liebert Stanisław
Szer. Bartkowiak Władysław	Szer. Młyńczak Stanisław	Szer. Stachowiak Stefan
Szer. Chudy Jan	Szer. Maik Józef	Szer. Tomaszewski Franciszek
Szer. Dudkiewicz Władysław	Szer. Nawrot Antoni	Szer. Wachowicz Władysław
Szer. Janek Józef	Szer. Przybyła Antoni	Szer. niezn. powstaniec
Szer. Jasiński Franciszek	Szer. Piechota Walenty	Szer. Zajczkowski Stanisław
Oprócz wymienionych 22 nieznanych.		